

REFERAT

Møde I 2020 i AAG Arkæologisk Arbejdsgruppe

Den. 30. og 31. januar 2020, Slots- og Kulturstyrelsen, København

Mødedeltagere:

Mads Thagaard Runge (MTR), Torben Sarauw (TBS), Kristoffer Buch Pedersen (KBP), Lutz Klassen (LK), Rune Iversen (RI), Lene B. Frandsen, Morten Søvsø, Lasse Sørensen (LS), Thomas Roland (TRO), Marianne Rasmussen, Dorte Veien Christiansen (DVC) og Hoda El-Sharnouby (HES) (ref.).

Endvidere deltog Kathrine Lehmann (KL) og Rune Ottogren Lundberg (ROL), Museumsenheden, i punkter vedr. kvalitetskrav.

Dag 1: torsdag d. 30. januar kl. 10:30-17:30 – Ordinære AAG-møde

Pkt. 1 Velkomst og godkendelse af referat fra sidste møde v/MTR

Ingen kommentarer til referatet.

Pkt. 2 Orientering fra styrelsen v/DVC

- Det har været SLKS' ønske at AAG's medlemmer forsætter i en ny periode, hvilket alle medlemmer har accepteret. Forlængelsen af de siddende medlemmer meldes ud til museerne, og kommissoriet vil blive revurderet.
- Der er d. 27. januar 2020 afholdt møde med Råstøferhvervet og DI samt regionerne vedr. tiltag, der skal imødegå de problemer, der er nu i forhold til arkæologi på områder udpeget til råstofindvinding. Ligeledes drøftedes udfordringerne med at skaffe et retvisende grundlag i forbindelse med oplysning af bygherres samlede anlægsomkostninger i forhold til tilskudsvurdering i råstofsager. Styrelsen foreslog, at der indføres et oplysningsskema som råstofindvinder selv skal udfylde. Der blev taget godt imod ideen.

Mødet var konstruktivt, og der var enighed om en forsat dialog.

- Kort før jul satte landets presse fokus på to bygherrebetalte undersøgelser i Jylland - den ene undersøgelse var allerede under udførelse med bygherres accept, den anden (byggemodning på en skråning op til en middelalderlig kirke) er ind til videre sat i bero.
- Kulturministeren har besluttet, at forvaltningen af digerene, herunder beskyttelsesniveauet, skal udredes i en dialog med Miljøministeriet, KL og SLKS.
- Der har været en forespørgsel vedr. beskyttede fortidsminder. SLKS har udarbejdet et notat, hvor alle afgørelser fra ultimo november 2015 til ultimo december 2019 er gennemgået. Der er i alt truffet 645 afgørelser, hvoraf der er givet afslag på 7% af sagerne. 6% af ansøgningerne berører gravhøje. Der har i perioden 2015 og frem kun været 18 klagesager på området – SLKS har fået medhold i 17 og for én er behandlingen afvist.

Notatet gør rede for styrelsens praksis, samt det pågående arbejde mod en rationalisering, der vil lette processerne for både borgere og styrelsen. Eksempelvis skal en bagatelgrænse defineres, ligesom det skal tydeliggøres, hvad der i udgangspunktet kan tillades på de forskellige typer af fortidsminder.

- Hvad angår arrangementer på beskyttede fortidsminder, der kræver dispensation fra bestemmelserne i museumsloven, så er Fortidsminder er i færd med at udarbejde en plan for hvordan dispensationer til arrangementer kan gøres nemmere for ejer, bruger og myndighed. Dette indebærer bl.a. at der arbejdes med flerårige dispensationer og med sårbarhedskort over de beskyttede fortidsminder. I
- SLKS er sagsøgt for tab af leje af udstyr mm. af en bygherre i Aalborg, Bygherrens arbejde er blevet standset af styrelsen. Afgørelsen ventes i maj.
- Ulovlig brug af detektor på beskyttede fortidsminder på Naturstyrelsens areal. Her er en sag på vej i retten på baggrund af en politianmeldelse.
- Der har været en høring om Multifunktionel jordfordeling, hvor landbrugsjord udtages af drift. Høringssvar skal afgives mandag d. 3. februar 2020. Der skal være mindst tre nationale interesser i de områder der udpeges, her er fortidsminderne relevante. Styrelsen har afgivet høringssvar. AAG-medlemmerne vil desuden afgive høringssvar med en anbefaling om, at inddrage fortidsminders som et nationalt kriterie ved udtagningen af landbrugsjorden.
- SLKS har fået henvendelse vedr. deltagelse i European Archaeology Days (EAD): Projektet oprinder i Frankrig og har bredt sig til Italien og Tyskland. AAG er positive over for deltagelse: SLKS undersøger om der er interesse for deltagelse.

Pkt. 3 Orientering fra museerne og universitet v/AAG

- Arbejdstilsynet har givet Museum Sydøstdanmark et straks påbud om at udbedre en arbejdsvej på tværs af en mark fra skurvogn til udgrav-

ningsfelt. Strækningen er blød og fedtet, hvilket medfører at medarbejderne synker mere end 1 cm ned i underlaget, hvilket ikke er acceptabelt efter tilsynets regler. Bygherre på projektet anlægger adgangsvej, så det arkæologiske arbejde kan fortsætte. Arbejdstilsynet besigtiger selve udgravningen, når arbejdsvejen er anlagt, og museet opdatere SLKS og AAG om den videre udvikling i sagen.

Pkt. 4 Opdatering af de arkæologiske strategier v/MRL

De arkæologiske strategier skal revideres og opdateres løbende, og i denne forbindelse skal AAG's rolle afklares, ligesom tidsplan for arbejdet mv skal fastsættes.

Hver periode har en fag- og periodeansvarlig fra AAG, der skal vurdere behov for ændringer og skærpelse af fokusområder løbende. Som udgangspunkt gennemarbejdes én strategi om året, men hvis muligt to. Det er oplagt, at den fag- og periodeansvarlige fra AAG er sparringspartner i dette arbejde. Arbejdet tilrettelægges efter AAG's årshjul, således at det hvert år i januar besluttes, hvilke(n) strategi(er), der skal arbejdes med i det kommende år. Hvis der er behov, kan strategiarbejdet desuden drøftes på mødet i september.

Marianne foreslår at indarbejde ekstra digitale lag i strategierne, så der eksempelvis kan sorteres mellem abstracts med fokuspunkter, uddybende præsentation af problemstillinger og eksempler samt baggrundsartikler (desuden links til baggrundslitteratur). Ønsker fra brugerne har bl.a. lydt på en mere ensartet skabelon for overskuelighedens skyld, kortfattede tekster (begrænsning af antal ord) med bullit-points. Der vil være tale om en stor redaktionsopgave.

Med hensyn til de manglende strategier aftaltes det, at strategi for nyere tid indarbejdes i middelalderlig landbebyggelse og middelalder by samt suppleres med en særlig strategi for mere moderne industri anlæg og forsvarsanlæg. Der skal ikke udarbejdes en særlig strategi for marin-arkæologi. Her indarbejdes i stedet særlige afsnit under ældre stenalder, yngre jernalder og middelalder by og nyere tid. Der udarbejdes heller ikke en særlig strategi for naturvidenskab. I stedet oprettes en form for digitalt katalog, som der linkes til (evt. med særlige kommentarer), hvor relevant.

Det blev aftalt at der i 2020 arbejdes med revision af strategien for ældre stenalder, som blev udarbejdet i 2013. MR deltager i det kommende symposium for Ældre Stenalder på Museum Sydøstdanmark, og fremlægger hér planerne for strategien og opfordre til input fra deltagerne.

Pkt. 5 Kvalitetskrav vedr. publikationskrav/pointssystem (afrundning af tidligere drøftelser)

Der er enighed om, at der er behov for et system, der er mere enkelt og gennemskueligt end i det nuværende system. Desuden var der enighed om, at det ville være hensigtsmæssigt, hvis der var mulighed for, at trækkes oplysninger om publikationer et sted.

RI havde set på gældende krav til museerne og forsøgt at ækvivalere til BFI-points:

- Monografi/ph.d.-afhandling:
5 eller 8 BFI-point (afhængig af forlag, ph.d.-afhandlinger giver ikke BFI-point i sig selv, men vil gøre det, hvis de efterfølgende udkommer på et anerkendt forlag)
- 5 danske fagfællebedømte artikler:
5 BFI-point
- 2-3 udenlandske fagfællebedømte artikler:
Min. 2 og maksimum 9 point (afhængig af tidsskrift, niveau 1 giver 1 BFI-point, niveau 2 giver 3 BFI-point)

Nuværende kvalitetskrav svarer overordnet til mellem 12 og 22 BFI-point, hvilket er et relativt stort spænd. Styrelsen beregner, hvad museernes nuværende opfyldelse på kravene har genereret af BFI-point.

Der var enighed om, at der ikke skal slækkes på kravene til antallet af arkæologiske publikationer. Det er vigtigt, at den viden, der fremkommer i forbindelse med undersøgelserne, publiceres og tilgængeliggøres, herunder bl.a. fordi kommende undersøgelser skal bygge oven på den viden. Det vurderedes, at kvalitetskravet vedr. publicering havde højnet kvaliteten på de arkæologiske museer.

Det blev drøftet om PURE-systemet skal anvendes som det system, hvor museernes publikationer registreres. PURE står for "Publication and Research" og er et system til registrering af forskningspublikationer.

Museumskontoret er i færd med at undersøge om PURE kan indrettes, så det kan rumme museernes publikationer. Økonomien forbundet med at benytte PURE undersøges også.

Museumsenheden er også ved at undersøge om museerne kan få adgang til elektroniske publikationer, så medarbejderne på museerne får samme muligheder som medarbejder på universiteterne.

Det blev besluttet, at BFI-systemet skal benyttes fremadrettet.

De AAG-medlemmer, der benytter PURE-systemet, lovede at trække deres tal, så antallet af point for den første 5. årige periode med kvalitetskrav kan udregnes. SLKS kommer med et oplæg til herefter, hvad der er rimeligt leje for pointfastsættelsen.

Pkt. 6 Planlægning af årsmøde 2020 (11. maj)

Årsmødet kommer til at foregå på Museum Sønderjylland

Emner, der foreslås:

- Opfølgning på Rigsrevisionen
- To museer byder ind med erfaringer fra den nye sagsbehandling
- Kvalitetskrav – orientering om arbejdet.

- De Arkæologiske Strategier – orientering om det fremadrettede arbejde med strategierne.
- Fredede fortidsminder – museernes rolle i forvaltningen
- Indsamlingspolitik v/museumskontoret

Dag 2: fredag d. 31. januar kl. 9:00-14:00 – De udfoldede kvalitetskrav

De udfoldede kvalitetskrav

Kvalitetskravene vil løbende blive behandlet i løbet af årets kommende møder. På mødet drøftedes de enkelte krav, nedenfor er anført de punkter, der blev drøftet under hvert af punkterne.

Museale samarbejder

Ved en samarbejdsaftale om varetagelsen af et arkæologisk ansvarsområde skal det juridiske ansvar være entydigt placeret. Samarbejdet skal sikre kvalitetssikring og ensartethed.

Indsamling

Det giver mening at have "indsamling" som særskilt krav, da der er et særligt behov for at redegøre for væsentligheden af indsamlingen pga. at der er tale om kap. 8. Forskningsstrategi og indsamlingsstrategi for kap. 8 arkæologien er således relevant at have adskilt fra resten af museets virksomhed.

Forslag til forhold, der skal drøftes:

- Transparens i fagligheder/kompetencer i forskellige perioder på museerne.
- Formaliserede samarbejder i forhold til kompetencefordeling
- Brug af specialister
- Følgegrupper
- Kritisk masse (faglig bæredygtighed) – hvordan sikres det, at småmuseer, indleder samarbejder – at der skabes større enheder?
- Krav til museerne om antal fastansatte årsværk, der kan udgøre et dækkende beredskab – er det en vej frem?
- Kvaliteten skal gøres målbar.

Administration

Administration kræver en række kompetencer; såsom kendskab til offentligheds- og forvaltningsret, persondataloven mm. Administrationsfaglig professionalisme er derfor et nødvendigt kvalitetskrav.

Revision af forretningsgange hver 3. år. Rigsrevisionens beretning viser, at dette sker på 17 ud af de 27 museer/museumssamarbejder - de sidste 10 mangler.

Arkæologi som værdiskaber – til formidling

Eks. bygherrerapporter omskibes til udstillinger, miniudstillinger, foredrag, rundvisninger mv. Dette er vigtigt for bygherre. Begrebet skal tilbage på SLKS' hjemmeside.

Formidling

Offentliggørelse af beretninger i F&F er i udgangspunktet et mål – også på den offentlige klient.

Registrering:

Opdateringen af FF er et vigtigt punkt.

I denne forbindelse skal der laves faste søgninger i forbindelse med kvalitetsvurderingerne – bl.a. om der er tilknyttede anlæg og begivenheder til lokaliteterne.

FF skal opdateres i sin stikordsform hver gang en beretning afleveres.

Beretning: Skærpelse/fastholdelse af afleveringsfrist.

Bevaring:

Der mangler stillingstagen til det digitale materialegrunddata, den primære dokumentation - opbevaring af digital data - hovedpointen er at sikre fremtidig læsbarhed.

Processen fra nu:

TRO, SBP og ROL arbejder videre med materialet.

Umiddelbart virker det til, at der er ret stor konsensus om kvalitetskravenes indhold og udformning, men det drøftedes om kravene skal skærpes eller ej.

Kommende møder 2020

5. marts - Dyrkningstruslen (København)

6. maj (København)

11. maj - Årsmøde i Haderslev

17. september (København)

26. november (København)

/Hoda El-Sharnouby, Slots-og Kulturstyrelsen

Årshjul AAG	Jan. 2020	Marts 2020	Maj 2020	Sept. 2020	Nov. 2020
Planlægning af Årsmøde. Temadrøftelse (1/3): Løbende punkter.					
Dyrknings- og erosionspuljen. Løbende punkter.					
Temadrøftelse (2/3): Løbende punkter.					
Evaluering af dyrknings- og erosionspuljen. Løbende punkter.					
Temadrøftelser (3/3): Plan for Årshjul 2021. Løbende punkter.					